

**Заболотна Марина Миколаївна,
заступник директора навчально-
методичного центру професійно-
технічної освіти у Донецькій області**

СТРУКТУРА МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПТНЗ ГІРНИЧОГО ПРОФІЛЮ

***Анотація.** У статті висвітлено актуальну проблему розвитку методичної компетентності викладача спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю. Проаналізовано поняття «методична компетентність», яка є передумовою успішної методичної діяльності викладачів спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю. Визначено компоненти методичної компетентності викладача спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю. Зазначено складову кожного компонента компетентності та їх вплив на становлення особистості педагога, накопичення методичних знань та вмінь, педагогічної техніки, володіння навчальним матеріалом з предмету, який викладає та сприяння саморозвитку, самооцінюванню, саморефлексії викладача спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю. Намічено шляхи уточнення специфіки методичної компетентності, вивчення показників її якості, критеріїв оцінювання, що є рівнозначним у визначенні якості методичної підготовки викладача спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю в цілому.*

Ключові слова: компетентність, методична компетентність, викладач спеціальних дисциплін гірничого профілю, розвиток методичної компетентності, компоненти методичної компетентності.

Заболотная Марина Николаевна

СТРУКТУРА МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ПТУЗ ГОРНОГО ПРОФИЛЯ

***Аннотация.** В статье рассмотрена актуальная проблема развития методической компетентности преподавателя специальных дисциплин ПТУЗ горного профиля. Проанализировано понятие «методическая компетентность», которая является предпосылкой успешной методической деятельности преподавателей специальных дисциплин ПТУЗ горного профиля. Определены компоненты методической компетентности преподавателя специальных дисциплин ПТУЗ горного профиля. Рассмотрены составляющие каждого компонента компетентности и их влияние на становление личности педагога, накопление методических знаний и умений, педагогической техники, владение учебным материалом преподаваемого предмета и содействие саморазвитию, самооценки, саморефлексии преподавателя специальных дисциплин ПТУЗ горного профиля. Намечены пути уточнения специфичности методической компетентности, изучение показателей ее качества, критериев оценки, что равнозначно в определении качества методической подготовки.*

Ключевые слова: компетентность, методическая компетентность, самообразование, преподаватель специальных дисциплин горного профиля, развитие методической компетентности, компоненты методической компетентности.

Zabolotna Marina Mykolayivna

THE STRUCTURE OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF TEACHERS OF PROFESSIONAL AND THEORETICAL TRAINING OF VOCATIONAL EDUCATION WITH MINING PROFILE

Abstract. *In the article the author studied the urgent problem of development of methodical competence of the teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile. Analyzed the concept of methodological competence, which is a prerequisite for successful methodical activity of the teachers of special disciplines in vocational schools with mining profile. Defined components of competence of the teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile. Specified component of each part of methodical competence and their influence on the formation of personality of a teacher, the accumulation of methodological knowledge and skills, teaching techniques, skills of academic material of the subject, who teaches and promote self-development, self-assessment, the self-reflection of a teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile. Intended the ways to clarify the specifics of methodical competence, studying of indicators of quality assessment criteria that are equivalent in determining the quality of methodical preparation of the teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile.*

Key words: *competence, methodological competence, teacher of special subjects with mining profile, the development of methodological competence, components of methodological competence.*

Постановка проблеми

Інтеграція України в освітній простір Європи і орієнтація на нову парадигму професійної освіти, в основі якої знаходиться компетентнісний підхід, посилили актуальність проблеми вдосконалення компетентності викладачів професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ). Компетентність є основою професіоналізму особистості. Методична компетентність викладача забезпечує якість професійної підготовки, оскільки дає змогу з наукової точки зору визначати та ефективно застосовувати сучасні педагогічні технології, реалізовувати професійно орієнтовані принципи, зміст, форми, методи і засоби педагогічної діяльності. При цьому зростає значущість педагогічного супроводу розвитку методичної компетентності викладачів спеціальних предметів, надання їм консультаційної допомоги та підтримки, що зумовлено розвитком сучасної професійної освіти як відкритої освітньої системи, яка вимагає від педагогів гнучкого реагування на вимоги роботодавців та ринку праці.

Актуальність проблеми дослідження. В ПТНЗ гірничого профілю працюють фахівці, які мають як інженерно-педагогічну, так і технічну освіту. Висококваліфікований інженер, володіючи професійними знаннями, не завжди може передати їх учням, оскільки рівень його методичної компетентності недостатньо високий. Система підвищення кваліфікації викладачів спеціальних предметів — інженерів-гір-

ників, розвинена недостатньо. А саме, досі не створений курс підвищення їх кваліфікації з урахуванням специфіки гірничої галузі, відсутня можливість стажування викладачів на підприємствах вугільної промисловості. У цих умовах вирішення проблеми супроводу розвитку методичної компетентності викладача стає справою власне освітніх установ, регіональних методичних служб і особисто педагогів. Тому теоретичне обґрунтування структури методичної компетентності викладача спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю, виявлення організаційно-педагогічних умов її розвитку є важливим науковим педагогічним завданням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Упродовж останніх десятиліть у дидактичній літературі став широко вживаним термін «компетентність». Над визначенням та розмежуванням цього поняття працюють вчені різних галузей знань (психологи, педагоги та інші), а також, на більш узагальненому рівні, міжнародні організації сфери освіти.

Низку досліджень присвячено безпосередньо проблемі розвитку методичної компетентності педагогічних працівників, зокрема викладачів вищої, загально-освітньої, професійної школи та післядипломної освіти^{1; 2; 3; 5; 6; 8; 9}.

Як показує аналіз різних трактувань дефініції «методична компетентність», а також її окремих видів, багато дослідників пов'язують методичну компетентність з певними властивостями, здібностями особистості та готовністю реалізовувати ці здібності в професійній педагогічній діяльності, наявністю знань, отриманих під час навчання і виховання. При цьому важливою характеристикою методичної компетентності є певний досвід педагогічного працівника, тому що в процесі набуття такого досвіду педагог самонавчається і самовдосконалюється, розвиває ті особисті якості, які необхідні для становлення його методичної компетентності.

Теоретичний аналіз наукової літератури з проблеми професійно-педагогічної діяльності педагогів професійної школи в цілому, в тому числі їхньої професійної компетентності (І. Бендера, М. Бирка, О. Бігіч, Т. Гущина, О. Дубасенюк, С. Заславська, Т. Кочарян, О. Коваленко, М. Кравцов, В. Лозовецька, П. Лузан, Н. Ничкало, В. Олійник, В. Пікельна, В. Радкевич, Н. Самойленко, В. Свистун,

¹ Бігіч О. Б. Теоретичні основи формування методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / О. Б. Бігіч. — К., 2005. — 485 с.

² Волощук А. М. Формування методичної компетентності майбутніх учителів гуманітарного профілю у процесі педагогічної практики : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. М. Волощук. — Житомир, 2012. — 20 с.

³ Гущина Т. Н. Формирование методической компетентности педагогических работников учреждений дополнительного образования детей в процес се повышения квалификации : автореф. дис. на соискание учен. степ. канд. пед. наук : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Т. Н. Гущина. — Ярославль, 2001. — 20 с.

⁵ Зубков А. Л. Развитие методической компетентности учителей в условиях модернизации общего образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / А. Л. Зубков. — Челябинск, 2007. — 169 с.

⁶ Кочарян Т. Э. Развитие методической компетентности преподавателя среднего профессионального учебного заведения в условиях последипломного образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Т. Э. Кочарян. — Ставрополь, 2004. — 179 с.

⁸ Мормуль А. М. Методична компетентність майбутніх учителів гуманітарного профілю як педагогічна проблема [електронний ресурс] / А. М. Мормуль. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/VZhDU/2009_43/37_43.pdf177

⁹ Присяжнюк Ю. С. Розвиток методичної компетентності викладачів дисциплін гуманітарного циклу у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ю. С. Присяжнюк. — К., 2010. — 277 с.

Л. Сушенцева, О. Чернишов, Л. Шевчук, О. Щербак, О. Юртаєва, В. Ягупов та ін.) показує, що на сьогодні немає єдиної думки щодо суті методичних понять, відсутня традиція тлумачення методичної компетентності викладача спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю як педагогічної категорії.

Метою статті є аналіз структури методичної компетентності, яка водночас є передумовою успішної методичної діяльності викладачів спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю та її компонентів.

Виклад основного матеріалу

Зважаючи на те, що методична компетентність викладачів спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю розглядається як особливий вид професійної компетентності, можемо говорити про їх спільні структурні компоненти. Наприклад, І. Зимня структуру професійної компетентності педагога представляє через такі компоненти: готовність до виявлення компетентності (мотиваційний аспект), володіння знаннями змісту компетентності (когнітивний аспект), досвід виявлення компетентності в різних нестандартних ситуаціях (поведінковий аспект), ставлення до змісту компетентності та об'єкта його застосування (ціннісно-смысловий аспект), емоційно-вольова регуляція процесу та результату виявлення компетентності (емоційно-вольовий аспект)⁴. Н. Кузьміна розглядає методичну компетентність як володіння різними методами навчання, знання дидактичних методів, прийомів і вмінь застосовувати їх у процесі навчання, знання психологічних механізмів засвоєння знань і вмінь у процесі навчання⁷.

Структуру методичної компетентності викладача ПТНЗ, на переконання Т. Кочаряна, становлять професійні знання, професійні вмінь і особистісні якості. У свою чергу вони залежать від наявності в педагога дидактичних, організаційно-аналітичних і особистісних здібностей⁶. При цьому Т. Кочарян інтегрованим показником методичної компетентності вважає методичну культуру, що формується при максимальному прояві творчості. А. Зубков до цієї структури додає ще й методичне мислення⁵.

О. Бігіч виокремлює методичну культуру, що включає в себе предметні та методичні знання, вмінь і навички, прагнення викладати ці дисципліни гуманітарного профілю; методичну майстерність, що ґрунтується на знаннях психології, педагогіки та інших професійно орієнтованих навчальних дисциплін; методичну діяльність, що моделюється в процесі функціональності системи методичної освіти вчителів гуманітарного профілю¹.

⁴ Зимня И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимня // Высшее образование сегодня. — 2003. — № 5. — С. 34–42.

⁷ Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. — М. : Высшая шк., 1990. — 119 с.

⁶ Кочарян Т. Э. Развитие методической компетентности преподавателя среднего профессионального учебного заведения в условиях последилового образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Т. Э. Кочарян. — Ставрополь, 2004. — 179 с.

⁵ Зубков А. Л. Развитие методической компетентности учителей в условиях модернизации общего образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / А. Л. Зубков. — Челябинск, 2007. — 169 с.

¹ Бігіч О. Б. Теоретичні основи формування методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / О. Б. Бігіч. — К., 2005. — 485 с.

Ю. Присяжнюк виділив такі структурні компоненти методичної компетентності викладачів дисциплін гуманітарного циклу: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний, а також професійно важливі якості, що розподілені за сферами: сферою пізнання, професійного спілкування, професійної праці, професійної творчості та професійного саморозвитку⁹.

До визначених структурних компонентів А. Мормуль додає мобільність знань (постійне відновлення знань для успішного вирішення завдань у потрібний момент за певних умов), гнучкість методу (адаптування того чи іншого методу до різних педагогічних ситуацій), критичність мислення (нестандартне творче мислення), відповідальність за власні дії у ході всебічного розвитку особистостей тих, хто навчається. Виокремлюючи такі компоненти, дослідник вважає, що паралельний розвиток визначених компонентів методичної освіти сприятиме поетапному формуванню у педагогів методичної компетентності, від чого безпосередньо залежить їхня професійна успішність⁸.

Виходячи з проведеного аналізу результатів досліджень і основних підходів до розуміння структури компетентності педагогів у професійній педагогічній діяльності, ми виділили в структурі методичної компетентності викладача спеціальних дисциплін з підготовки гірників такі структурні компоненти: мотиваційний, когнітивний, технічний, функціонально-діяльнісний, технологічний, операційно-діяльнісний та суб'єктивний (рисунок).

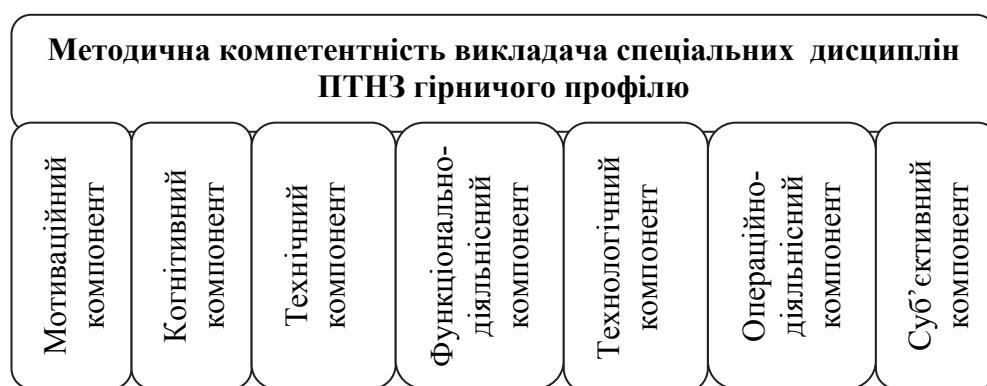

Рис. Структура методичної компетентності викладача спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю

До мотиваційного компонента ми відносимо мотивацію і позитивне ставлення до професійно-педагогічної діяльності.

Мотивація до професії викладача в наукових джерелах носить назву педагогічної спрямованості (Н. Кузьміна та ін.) Стійка педагогічна спрямованість — це прагнення стати, бути і залишатися викладачем, що допомагає йому долати перешкоди і труднощі у своїй роботі. Спрямованість особистості викладача проявляється у всій його професійній життєдіяльності і в окремих педагогічних ситуаціях, визначає

⁹ Присяжнюк Ю. С. Розвиток методичної компетентності викладачів дисциплін гуманітарного циклу у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ю. С. Присяжнюк. — К., 2010. — 277 с.

⁸ Мормуль А. М. Методична компетентність майбутніх учителів гуманітарного профілю як педагогічна проблема [електронний ресурс] / А. М. Мормуль. — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum_VZhDU/2009_43/37_43.pdf 177

його сприйняття і логіку його поведінки, всю сутність людини⁷. Щоправда, як зазначають деякі вчені, у викладача цей образ набуває часом перебільшених рис, виражених у надмірній повчальності, категоричності суджень. Розвитку педагогічної спрямованості сприяє зсув мотивації викладача з предметної сторони його праці на психологічну сферу, інтерес до особистості учнів.

Не менш важливим компонентом методичної компетентності є психолого-педагогічні знання, вміння, навички та здатності (когнітивний компонент).

Так, психолого-педагогічні знання є теоретичною основою для здійснення педагогічної діяльності, розуміння сутності, цілей і завдань навчально-виховного процесу у ПТНЗ; забезпечують усвідомлення закономірностей соціально-психологічного становлення й розвитку як особистості й фахівця.

Необхідність психолого-педагогічних знань виражається не в механічному їх засвоєнні, а в осмисленому їх підборі, оцінці, у побудові на їх основі концептуальної схеми власної діяльності. Постаючи у виді когнітивних основ для прийняття педагогічних рішень, вони, як правило, існують у свідомості викладача в скороченому вигляді. Їх усвідомлення і розгортання здійснюється тільки в екстремальних для викладача умовах.

Психолого-педагогічна ерудиція забезпечує правильний вибір впливу на основі точного психологічного аналізу вчинку, факту або явища. Недооцінка або ігнорування цієї першооснови високого професіоналізму (психолого-педагогічних знань) іноді призводить до ремісництва, штамтів, примітивізму, рутини.

Психолого-педагогічні знання викладача характеризуються і такою важливою особливістю, як особистісна забарвленість. Знання науки, весь багаж культури, захопленість педагога сприймаються як його власна позиція. Майстерність педагога в «оживленні», і натхненні знання, які не просто передаються з книг в аудиторію, а викладаються як свій власний погляд на світ.

Викладач повинен вміти застосувати отримані знання на практиці. Вміння є показником якості засвоєних знань, становлять його ядро. Тому важливою передумовою розвитку методичної компетентності викладача ПТНЗ гірничого профілю є сформованість у нього психолого-педагогічних умінь. У такому випадку передбачається наявність у педагога аналітичних, прогностично-конструктивних, проєктивних, а також рефлексивних умінь.

Аналітичні вміння передбачають уміння аналізувати педагогічні явища; осмислювати роль кожного елемента у структурі цілого і у взаємодії з іншими; знаходити в педагогічній теорії положення, висновки, закономірності; правильно діагностувати педагогічне явище; знаходити способи оптимального вирішення педагогічних завдань.

Прогностично-конструктивні вміння передбачають управління педагогічним процесом; чітку уяву в свідомості викладача, педагогічне прогнозування результатів педагогічного процесу; оволодіння прогностичними методами, висунення гіпотез, тощо.

Проєктивні вміння забезпечують конкретизацію цілей навчання та виховання і поетапну їх реалізацію.

⁷ Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. — М. : Высшая шк., 1990. — 119 с.

Рефлексивні вміння передбачають здійснення педагогом контрольної діяльності, спрямованої на себе, на осмислення і аналіз власних дій.

Сукупність психічних особливостей викладача, необхідних для успішного оволодіння педагогічною діяльністю, її ефективного здійснення ми визначаємо як педагогічні здатності (здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на учнів; здатність організувати колектив учнів; інтерес і любов до дітей; змістовність і яскравість мови, її образність і переконливість; педагогічний такт; здатність пов'язати навчальний предмет з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість; самостійний та творчий склад мислення).

Від психолого-педагогічних знань, вмінь, навичок та здатностей викладача залежать його досягнення високої майстерності в навчанні та вихованні учнів.

До функціонально-діяльничого компонента ми відносимо знання, вміння та навички з навчального предмета.

Це комплекс знань та вмінь професійного спрямування, відповідно до яких він викладач повинен мати уяву:

- про характерні особливості тієї чи іншої спеціальності гірничої галузі;
- про сучасний стан, умови і перспективи розвитку професії;
- про систему підготовки кадрів для виробництва тощо.

Технічний компонент — це сукупність знань, умінь, навичок практичного розв'язання педагогічних завдань, а також загальних здібностей і професійно важливих якостей. Тобто це можливість трансформувати технічну інформацію в педагогічні системи. Він відображає володіння знаннями про принципи роботи гірничого обладнання, їх можливостей і обмежень, знання процесів гірничого виробництва, уміння класифікувати завдання діяльності за типами з подальшим їх вирішенням.

Операційно-діяльничий компонент складається з системних методичних вмінь та здатностей, педагогічної техніки.

Педагогічна техніка є основою в роботі викладача, тому що вона найяскравіше відображає його схильність до педагогічної діяльності. Застосування викладачем усіх складових педагогічної техніки створює вагомі передумови для залучення його до наукового пошуку, повноцінного становлення творчої особистості викладача ПТНЗ та стимулювання педагогічною технікою наукового пошуку, як мистецтва.

Педагогічна техніка перебуває у тісному взаємозв'язку з методами навчання та має слугувати для повноцінного використання методів (способів взаємодії викладача та учнів). При цьому кожен викладач повинен виробляти свій педагогічний стиль для того, щоб забезпечити найвищий результат за мінімальних витрат часу та зусиль.

До наступного компонента методичної компетентності, *технологічного*, відносимо техніко-технологічні вміння і здатності кваліфікованих робітників гірничої галузі (аналіз виробничих ситуацій, планування раціональної організації технологічного процесу, експлуатація технічних засобів гірничого виробництва), якими може володіти викладач спеціальних дисциплін ПТНЗ з підготовки гірників.

Суб'єктивний компонент включає професійно-важливі якості методичного спрямування (педагогічна тактовність; професійна саморефлексія; педагогічний етикет).

Педагогічний такт є складовою педагогічної майстерності і набувається разом з педагогічною освітою і педагогічною практикою. Повага до учнів, толерантне ставлення до їхньої особистості є основою педагогічного такту. У різних викладачів він

може мати різні форми. Це залежить від вікових особливостей викладача, особливостей його темпераменту, характеру тощо. Оволодіти педагогічним тактом, не маючи педагогічної майстерності, неможливо.

Наступним показником суб'єктивного компонента, на наше переконання, є рефлексія, яка містить у собі не тільки пізнання людиною себе в певній ситуації і в певний період, але і з'ясування ставлення до себе та оточуючих, а також вироблення уявлень про зміни, що можуть статися. Самооцінювання дає змогу знайти суперечності, виявити проблеми освітнього процесу, прискорити їх допустимість і осмислено сформулювати нові цілі та завдання діяльності, провести ревізію використовуваних методів, відбір доцільних, оптимальних, ефективних форм виховання і навчання, надати кожному учню право вибору індивідуальної освітньої траєкторії, встановити діалогові і конструктивні відносини між всіма суб'єктами освітнього процесу: педагогом – учнем – адміністрацією – батьками – соціальними партнерами ПТНЗ. Інструменти самооцінювання дають можливість педагогу представити результати своєї діяльності в найсильніших сторонах його роботи.

Надзвичайно важливо, щоб сучасний педагог володів професійним етикетом. Учень повинен мати можливість спостерігати моральну, естетичну та етикетну поведінку викладача, наочно бачити, що дотримання етикету відображає внутрішню сутність педагога, показує ставлення викладача до оточуючих людей, його готовність до особистісно орієнтованого спілкування, прояву педагогічного такту тощо.

Значна роль етикету в житті сучасного суспільства, а також у педагогічній діяльності, пояснюється низкою виконуваних ним функцій: регулятивної, пізнавальної, ідентифікаційної, комунікативної, етичної, естетичної, виховної. Ці функції можуть бути використані і суб'єктом педагогічної діяльності.

Враховуючи функції етикету, педагог має можливість розумно будувати свою поведінку, створюючи сприятливі для педагогічного спілкування умови, що сприяє підвищенню якості його діяльності, розвитку доброзичливих стосунків з колегами, підвищенню авторитету.

Визначені нами компоненти методичної компетентності викладачів-спецпредметників для підготовки гірників, відображають необхідний рівень їхньої методичної підготовленості, що надасть можливість ефективно реалізовувати свої посадові обов'язки, враховуючи сучасні освітні технології та сучасні тенденції розвитку виробничої сфери. Такі складники, на наш погляд, становлять низку найзагальніших понять, які мають бути деталізовані в комплексі знань, умінь, здатностей, цінностей, мотивації і ставлень до методичної діяльності викладачів спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю як фахівців і педагогів.

Тобто, методична компетентність — це процес актуалізації своїх можливостей, це розвиток розумових здібностей засобами інтелектуальних занять у процесі професійної діяльності, яка проявляється у науково-методичній та навчально-методичній діяльності педагога, це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

Висновки

Конкретизація змісту і структури поняття «методична компетентність викладачів спеціальних дисциплін професійно-технічного навчального закладу гірничого профілю» відображають необхідний рівень їхньої методичної підготовленості, що дасть змогу їм досить успішно реалізовувати свої посадові обов'язки як суб'єкта професійної педагогічної діяльності. Проте індивідуальні характеристики методичної компетентності кожного окремо взятого викладача-спеціаліста складаються нерівномірно протягом професійної діяльності. Бачити цю динаміку — означає оцінити компетентність викладачів, зробити прогноз їхнього професійного зростання.

Уточнення специфіки методичної компетентності передбачає вивчення показників її якості, критеріїв оцінювання, що є рівнозначним визначенню якості методичної підготовки викладача спеціальних дисциплін ПТНЗ гірничого профілю в цілому.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямі вбачається аналіз організаційно-педагогічних умов розвитку методичної компетентності викладачів професійно-теоретичної підготовки ПТНЗ гірничого профілю, що впливає на якість підготовки кваліфікованого конкурентоспроможного робітника для галузі виробництва.

Список використаних джерел

1. Бігіч О. Б. Теоретичні основи формування методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / О. Б. Бігіч. — К., 2005. — 485 с.
2. Волощук А. М. Формування методичної компетентності майбутніх учителів гуманітарного профілю у процесі педагогічної практики : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. М. Волощук. — Житомир, 2012. — 20 с.
3. Гущина Т. Н. Формирование методической компетентности педагогических работников учреждений дополнительного образования детей в процес се повышения квалификации : автореф. дис. на соискание учен. степ. канд. пед. наук : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Т. Н. Гущина. — Ярославль, 2001. — 20 с.
4. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. — 2003. — № 5. — С. 34–42.
5. Зубков А. Л. Развитие методической компетентности учителей в условиях модернизации общего образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / А. Л. Зубков. — Челябинск, 2007. — 169 с.
6. Кочарян Т. Э. Развитие методической компетентности преподавателя среднего профессионального учебного заведения в условиях последипломного образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Т. Э. Кочарян. — Ставрополь, 2004. — 179 с.
7. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. — М. : Высшая шк., 1990. — 119 с.
8. Мормуль А. М. Методична компетентність майбутніх учителів гуманітарного профілю як педагогічна проблема [електронний ресурс] / А. М. Мормуль. — Режим доступу :

http://www.nbuu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/VZhDU/2009_43/37_43.pdf177

9. Присяжнюк Ю. С. Розвиток методичної компетентності викладачів дисциплін гуманітарного циклу у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ю. С. Присяжнюк. — К., 2010. — 277 с.

THE STRUCTURE AND FORMATION OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF TEACHERS OF PROFESSIONAL AND THEORETICAL TRAINING OF VOCATIONAL EDUCATION WITH MINING PROFILE

In the article the author studied the urgent problem of development of methodical competence of the teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile. Analyzed the concept of methodological competence, which is a prerequisite for successful methodical activity of the teachers of special disciplines in vocational schools with mining profile. Traced a number of studies directed to examine the professional competence of the teacher, with emphasis on the problem of development of methodical competence.

Analyzed structural components of professional competence of a teacher and as its component, methodological competence, upon consideration of this issue by scientists in the field of education. Defined components of methodical competence of the teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile: motivational, cognitive, technical, functional activity, technological, operational activity and subjective. Characterized each structural component of methodical competence of the teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile.

Specified component of each part of methodical competence and their influence on the formation of personality of a teacher, the accumulation of methodological knowledge and skills, teaching techniques, skills of academic material of the subject, who teaches and promote self-development, self-assessment, the self-reflection of a teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile. Intended the ways to clarify the specifics of methodical competence, studying of indicators of quality assessment criteria that are equivalent in determining the quality of methodical preparation of the teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile. Further research includes the development of organizational-pedagogical conditions of the development of methodical competence of the teacher of special disciplines in vocational schools with mining profile.